

SISÄMINISTERIÖLLE

24.11.2014

Viite Lausuntopyyntönne 5.11.2014 hallituksen esitysluonnoksesta uudeksi rahankeräyslaiksi

Asia Lausunto esitysluonnoksesta uudeksi rahankeräyslaiksi 5.11.2014

Suomen luonnonsuojeluliitto ry. kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu aiheesta seuraavaa:

Luonnonsuojeluliitto pitää rahankeräyksen sääntelyn yksinkertaistamista ja ajanmukaistamista tärkeänä ja esitysluonnosta tervetulleena avauksena rahankeräyslain selkeyttämiseksi.

Samalla lakiluonnoksessa esitetään kuitenkin otettavaksi merkittäviä ja tuloksiltaan arvaamattomia askelia rahankeräyksen vapauttamisen tiellä. Kun tavoitteena on vielä edetä hyvin nopealla aikataululla heti edellisten lakimuutosten astuttua voimaan, Luonnonsuojeluliitto pitää esitysluonnosta tältä osin harkitsemattomana ja vapauttamisen vaikutusarviointia puutteellisena ja keskeneräisenä.

Yleishyödyllisyysvaatimus säilytettävä

Edellinen rahankeräyslain muutos tuli voimaan 1.9.2014, jolloin *luvansaajayhteisön tarkoituksen yleishyödyllisyyden* yksinomaisuusvaatimuksesta luovuttiin ja se korvattiin *toiminnan yleishyödyllisyyden* yksinomaisuusvaatimuksella. Samalla luvansaajayhteisöihin lisättiin Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Suomen ortodoksisen kirkon hiippakunnat sekä yliopistot aiemmin lisätyn Kansalliskallian ohella. Muut luvansaajat on yhä rajattu rekisteröityihin yhteisöihin tai säätiöihin, joilla on *yleishyödyllinen tarkoitus*. Lain tarkoituksena on niin ikään vielä mahdollistaa *yleishyödyllisen* toiminnan rahoittamiseksi järjestettävät rahankeräykset ja estää epärehellinen toiminta. Kokemuksia vajaan kolme kuukautta voimassa olleen lainmuutoksen vaikutuksista yleishyödyllisten yhteisöiden ja säätiöiden rahankeräykseen ei ole ennättänyt kertyä.

Nyt lausunnolla olevassa esitysluonnoksessa lain tarkoituksena on ”edistää rahankeräysten luotettavuutta sekä yleistä lahjoitusvalmiutta”, mille esitysluonnoksesta on vaikea löytää perusteita. Yleishyödyllisyysvaatimuksesta on luovuttu kokonaan niin rahankeräyksen tarkoituksen kuin keräystä harjoittavan yhteisön tarkoituksen ja toiminnan suhteen. Samalla saajayhteisöt lavenevat kattamaan myös yritykset ja julkisyhteisöt eli kunnat, kuntayhtymät ja valtion, jotka nykyinen laki sulkee pois.

Pidämme rahankeräyksen yleishyödyllisyyden vaatimuksesta luopumista ja keräysten toimeenpanijayhteisöiden joukon laventamista huolestuttavana ja ongelmallisena. Esitysluonnoksen perusteluissa ei esitetä muutamia yleisluontoisia arvailuja kummempia arvioita siitä, miten näiden, nykysääntelyssä kahden aivan olennaisen luotettavuuden kriteerin – lahjoitusten ohjaaminen yleishyödylliseen toimintaan ja luvansaajayhteisöiden yleishyödyllisen tarkoituksen – hävittäminen vaikuttaa rahankeräysten luotettavuuteen, yleiseen lahjoitusvalmiuteen taikka yleishyödyllisten säätiöiden ja kansalaisyhteisöiden rahankeräyksen

onnistumiseen tulevaisuudessa. Jotakin osviittaa olisi voitu saada kansainvälisestä vertailusta, mutta kyseisen tarkastelun kohdalla viitataan aiempaan hallituksen esitykseen (HE 6/2014 vp), jossa ei kuitenkaan tarkastella esimerkiksi keräystuottojen kohdistumista eri kerääjätahoille tai erilaisiin tarkoituksiin.

Luonnonsuojeluliitto katsoo, että yleishyödyllisyysvaatimus niin keräystarkoituksen kuin kerääjäyhteisönkin suhteen on säilytettävä nykyisellään.

Luvanvaraisuudesta jälkivalvontaan

Luonnonsuojeluliitto on kannattanut luvanvaraisuuden säilyttämistä nimenomaan keräysten luotettavuuden takaajana. Ehdotusluonnoksessa esitetty sääntely rahankeräysten valvonnasta – rahankeräysilmoitus, julkinen rahankeräysrekisteri ja rahankeräystilitykset sekä maistraatit toimivaltaisina viranomaisina – vaikuttaa kuitenkin selkeältä ja joustavalta mutta riittävältä tavalta valvoa keräysten luotettavuutta ja lainmukaisuutta. Rahankeräystä harjoittavan yhteisön kannalta säännöksistä on onnistuttu luomaan ymmärrettävä ja johdonmukainen säännöstö.

Luonnonsuojeluliitto kannattaa siirtymistä ilmoitusmenettelyyn lakiehdotuksessa esitetyllä tavalla.

Itsesääntely

Ehdotusluonnoksessa esitetään, että itsesääntelyä varten voitaisiin perustaa toimielimiä esimerkiksi toimialoittain ohjeistamaan rahankeräyksen toimeenpanijoita sekä antamaan suosituksia. Näitä voisi olla useita. Rahankeräyksen toimeenpanija sitoutuisi noudattamaan valitsemansa toimielimen tai valitsemiensa toimielinten ohjeita ja suosituksia.

Esitetyssä muodossa ilmeisenä vaarana on, että toimielimistä ja niiden ohjeista syntyisi täysin hallitsematon vyyhti.

Luonnonsuojeluliiton mielestä itsesääntelyyn perustettavia toimielimiä ja niiden tehtäviä pitää ehdottomasti säännellä tarkemmin, vaikka yleishyödyllisyyden vaatimuksen säilyttäminen rajaisikin toimielinten tarvetta luontevasti.

Suomen luonnonsuojeluliitto ry.

Risto Sulkava
puheenjohtaja

Eero Yrjö-Koskinen
toiminnanjohtaja